

Energie- en klimaatactieplan

INHOUD

I	<u>INLEIDING</u>	1
<u>1</u>	<u>Achtergrond</u>	1
<u>2</u>	<u>Ambitie en visie van de gemeente</u>	2
<u>3</u>	<u>Opbouw en uitvoering plan</u>	2
<u>4</u>	<u>Financiële aspecten</u>	3
II	<u>SITUATIE EN UITDAGINGEN</u>	5
<u>1</u>	<u>Situatie (Nulmeting)</u>	5
<u>2</u>	<u>Uitdagingen</u>	5
<u>3</u>	<u>Verwachte CO₂-besparingen</u>	6
<u>4</u>	<u>Opvolging</u>	7
III	<u>GEMEENTE ALS ORGANISATIE</u>	8
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	8
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	8
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	8
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	8
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	9
IV	<u>WONEN</u>	14
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	14
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	14
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	14
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	14
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	15
V	<u>MOBILITEIT</u>	20
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	20
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	20
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	20
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	20
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	21

VI	<u>TERTIAIRE SECTOR</u>	277
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	277
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	277
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	277
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	277
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	28
VII	<u>INDUSTRIE</u>	300
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	300
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	300
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	300
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	300
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	311
VIII	<u>LANDBOUW</u>	344
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	344
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	344
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	344
<u>4</u>	<u>Parameters</u>	344
<u>5</u>	<u>Actieplan</u>	355
IX	<u>PARTICIPATIE</u>	36
<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	36
<u>2</u>	<u>Actuele toestand</u>	36
<u>3</u>	<u>Doelstelling</u>	36
<u>4</u>	<u>Actieplan</u>	37
X	<u>LIJST AFKORTINGEN</u>	39

I INLEIDING

1 Achtergrond

Begin 2014 besliste de stad Turnhout, net zoals alle andere 28 Kempense gemeenten het Burgemeestersconvenant te ondertekenen en uit te voeren. IOK zal, in partnerschap met de distributienetbeheerders, VITO en de provincie Antwerpen de gemeentebesturen hierbij ondersteunen. De officiële ondertekening vond plaats op 21 maart 2014. Het Burgemeestersconvenant is een initiatief van de Europese Commissie waarbij ze de lokale overheden uitdaagt om de Europese doelstelling om tegen 2020 20% CO₂-besparing te realiseren of zelfs te overtreffen op het gemeentelijk grondgebied.

CO₂ is het belangrijkste broeikasgas en ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen. CO₂ besparen betekent dus energie besparen, wat finaal neerkomt op kosten besparen. Dit actieplan is niet enkel gericht op het gemeentelijk patrimonium, maar op alles wat er zich binnen de grenzen van de gemeente afspeelt. Minder CO₂ uitstoten, biedt daarom kansen voor de gemeente als organisatie, de burger, de ondernemer,... Daarbij kan zowel ingezet worden op minder CO₂ produceren als op groene energieproductie.

20% lokale CO₂-reductie is een haalbaar en betaalbaar engagement

Naast de subsidieerbaarheid van het energie- en klimaatbeleid, is de uitvoering van het beleid zelf ook financieel interessant:

Gebruik maken van 'quickwins'. De terugverdieneffecten van energiebesparende maatregelen bieden kansen in tijden van budgettaire beperkingen. De sterk groeiende kennis rond energiebesparing en de stijgende energieprijzen maken dat 20% reductie in CO₂-uitstoot tegen 2020 technisch haalbaar, betaalbaar en financieel interessant is.

Investeren in CO₂-reductie op het eigen grondgebied is meer investeren in de eigen economie. Het leidt bovendien tot een grotere energie-onafhankelijkheid en geeft een antwoord op de stijgende energieprijzen en energieschaarste.

Er is nog een groot potentieel voor CO₂-reductie met netto besparingen voor de gezinnen

Samen met mobiliteit zijn de (private) woningen verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de CO₂-uitstoot. Daarbij komt dat de Vlaamse woningen, in vergelijking met de ons omringende landen, nog veel groeipotentieel hebben op vlak van CO₂-reductie. Het gemiddeld energieverbruik voor woningverwarming ligt hier ruim 50% hoger dan in Nederland. Naast het feit dat de Vlaming ruimer woont en veelal in een eengezinswoning, is vooral een ontoereikende isolatie hiervoor verantwoordelijk. Met de stijgende energieprijzen neemt de energiefactuur een

steeds grotere hap uit het Vlaamse gezinsbudget, wat in tijden van crisis een steeds groter aantal gezinnen in de problemen brengt. Een beleid dat zich richt op CO₂-reductie heeft daardoor ook een belangrijk sociaal luik.

Verder bouwen op succesvolle lopende initiatieven

De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse acties m.b.t. energie en klimaat gelanceerd. Deze acties hebben vandaag hun succes bewezen en zijn maatschappelijk en politiek sterk ingeburgerd. Voorbeelden zijn infoavonden rond duurzaam bouwen en verbouwen, duurzaamheidsconvenant voor scholen, samenaankopen dakisolatie en glas. Daarnaast kan verwezen worden naar provinciale initiatieven zoals de samenaankoop groene stroom. Dit vormt uiteraard een zeer interessante uitgangspositie om het energie- en klimaatbeleid nu ook een gezicht te geven door de opmaak van een energie- en klimaatactieplan. Door verder te bouwen op deze bestaande initiatieven worden immers al significante CO₂-reducties gerealiseerd.

Burgemeestersconvenant als sterk, internationaal beleidskader

Ontwikkeling van een proactief energie- en klimaatbeleid: Het Burgemeestersconvenant biedt een interessant kader om ook op lokaal niveau beleid te ontwikkelen dat proactief inspeelt op de gevolgen van klimaatverandering. Onderzoek wijst uit dat tijdig ingrijpen goedkoper is dan een te sterk afwachtend beleid, waarbij pas ingegrepen wordt wanneer de gevolgen van de klimaatwijziging zich acuut (en scherper!) op het terrein manifesteren. Een proactief beleid anticipeert op nakende verplichtingen vanuit Europa die op de gemeenten afkomen, bijvoorbeeld de Europese richtlijn Energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2019 nieuwe overheidsgebouwen en vanaf 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energieneutraal moeten zijn.

Het voordeel van een ondubbelzinnige beleidskeuze: Het Burgemeestersconvenant heeft het voordeel van de duidelijkheid: het biedt een duidelijke beleidskeuze die alle collega-mandatarissen en –ambtenaren engageert voor een gericht, langlopend beleid, een gemeenschappelijke focus in de vele grote en kleine duurzaamheidsacties, een gezamenlijke vlag die, mits doordachte participatieve aanpak, de levende lokale krachten enthousiasmeert en bundelt (bedrijven, middenveld, bevolking ...).

Een actueel beleid voeren: Steeds meer besturen zijn overtuigd van de kansen die het Burgemeestersconvenant biedt. Sedert de aftrap begin 2009 hebben bijna 5.500 Europese gemeenten getekend. In Vlaanderen hebben inmiddels meer dan 80 gemeentebesturen ingetekend, heeft VVSG een 'Vlaams Netwerk Burgemeestersconvenant' opgericht, hebben 3 Vlaamse streekontwikkelingsintercommunales en 2 provinciebesturen het coördinatorschap rond het Burgemeestersconvenant opgenomen.

Vele handen maken licht werk: Een gezamenlijk doel creëert de opportuniteit van een breed partnerschap. Een gemeenschappelijk beleidsdoel heeft als voordeel dat verschillende actoren rond dit doel ondersteuning (gaan) aanbieden. Het leidt tot vereenvoudigde samenwerking (met de buurgemeenten, met essentiële partners als distributienetbeheerders, VITO, provincie Antwerpen ...) waarbij IOK in een coördinerende rol zal optreden.

2 Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om:

Minimaal

Een CO₂-reductie te realiseren tegen 2020 van minimaal 20%, door het verhogen van de energie-efficiëntie met 20 % en de inzet van duurzame energiebronnen met 20 % te verhogen.

Maatwerk

Binnen het klimaatplan staat het de gemeenten vrij om eigen accenten te leggen.

Een voorbeeld hiervan kan zijn dat de gemeente zich tot doel stelt om de eigen organisatie op korte termijn (tegen 2020) klimaatneutraal te maken.

Het gemeentebestuur heeft in haar meerjarenplanning een aantal beleidsdoelstellingen met bijhorende acties opgenomen die bijdragen aan het burgemeesterconvenant.

3 Opbouw en uitvoering plan

3.1 Opbouw

Naast de inventarisatie van de huidige situatie en het definiëren van de uitdagingen voor de gemeente, bestaat het grootste deel van dit plan uit een overzicht van acties die het gemeentebestuur wil uitvoeren om de doelstelling te behalen. De acties zijn thematisch ingedeeld. Volgende thema's komen hierbij aan bod:

Gemeente als organisatie

Wonen

Mobiliteit

Tertiaire gebouwen

Industrie

Landbouw

Participatie

Per thema wordt een situatieschets van de actuele toestand, de gemeentelijke doelstelling en de uit te voeren acties beschreven.

3.2 Organisatie uitvoering plan

Om een succesvol klimaatbeleid uit te werken is het creëren van een groot draagvlak noodzakelijk. De gemeente organiseert zich daarom zowel intern als extern.

Intern werden volgende diensten betrokken:

Milieudienst

Facility Management

Dienst Huisvesting

Dienst Patrimonium

Dienst Ruimtelijke ordening

Dienst Noord-Zuid

Dienst Projectmanagement

Dienst Wegen, Groen en Mobiliteit

Dienst Lokale Economie

Stadsbedrijven

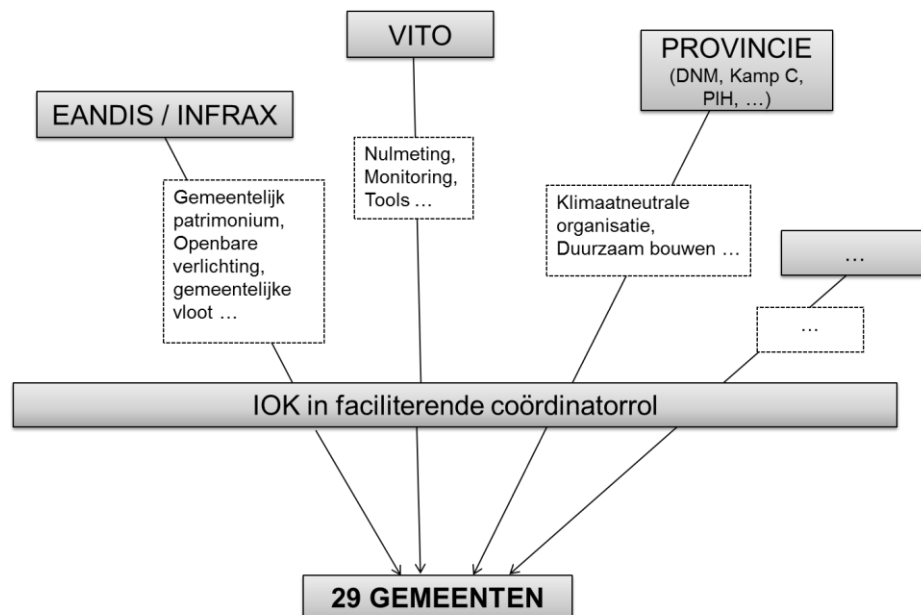
De vertegenwoordigers brainstormden rond het klimaatvriendelijker maken van de gemeente rond een bepaald thema. De thema's zijn: wonen, mobiliteit, gemeentelijk patrimonium (incl. vloot en openbare verlichting), lokale economie (tertiaire gebouwen, industrie, landbouw, ...). Doel van de brainstorm was om knelpunten en kansen aan te halen en concrete acties te bedenken om deze knelpunten aan te pakken. De knelpunten en mogelijke acties werden teruggekoppeld aan het bestuur en acties werden opgesteld voor uitvoering.

De duurzaamheidsambtenaar wordt ingezet als klimaatambassadeur. In die functie werkt de ambassadeur boven de lokale diensten en coördineert zij de uitvoering van het klimaatbeleid op het terrein.

Jaarlijks of tweejaarlijks zal de workshop herhaald worden en kunnen de lopende acties ook toegelicht worden. Met een kernwerkgroep wordt halfjaarlijks samengezeten om de implementatie van het plan te overlopen en nieuwe acties te bespreken. Deze werkwijze garandeert een grote organisatiebetrokkenheid.

Extern wordt de gemeente bijgestaan door een breed partnerschap, gecoördineerd door IOK. De netbeheerders, VITO, provincie en IOK hebben voor het streekproject Kempen2020 een gezamenlijke ambitie en een partner specifieke begeleiding aan gemeentebesturen afgesproken. Dit engagement is geformaliseerd in een

engagementsverklaring die alle hoofdpartners ondertekenden op 21 maart 2014. Elke partner blijft zijn in house relatie met de gemeente behouden. Om de verschillende acties binnen het streekproject te stroomlijnen komen de partners op regelmatige basis samen in een partneroverleg. Terugkoppeling over de afspraken binnen het partneroverleg naar de gemeenten gebeurt via het streekoverleg, nieuwsbrief en extranet.

4 Financiële aspecten

Rekening houdend met de globale CO₂-uitstoot van de gemeente op dit moment en het verwachte resultaat van reeds geplande inspanningen, moet geconcludeerd worden dat de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om de gestelde ambities/doelstellingen ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatplan te realiseren bestaat uit:

- gemeentelijke personele inzet voor coördinatie van gemeentelijke acties;
- gemeentelijke investeringen in eigen patrimonium en vloot om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast voert de gemeente ook acties uit binnen de andere

thema's van dit plan. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de provisies die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet; quickwins die de gemeente realiseert, worden opnieuw ingezet voor energie- en klimaatbeleid;

Inzet van 3,9 VTE van IOK via werking kostendelende verenigingen en industriële dienstverlening in de schoot van IOK, nl intercommunale milieudienst, Kempens woonplatform, bedrijventerreinmanagement.

bijkomende middelen die IOK samen met partners en de gemeente zal aantrekken (bv. Europese middelen);

de gemeente zal, samen met IOK, gedurende de planperiode onderzoeken of er een financieel model ontwikkeld kan worden waarin zowel overheid als privé ondernemingen participeren, dat kan opereren als rollend fonds van waaruit nieuwe projecten in kader van dit Kempense project Kempen2020 kunnen uitgevoerd worden;

inzet van personeel vanuit de verschillende partners binnen het streekproject

Tabel 1: Overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

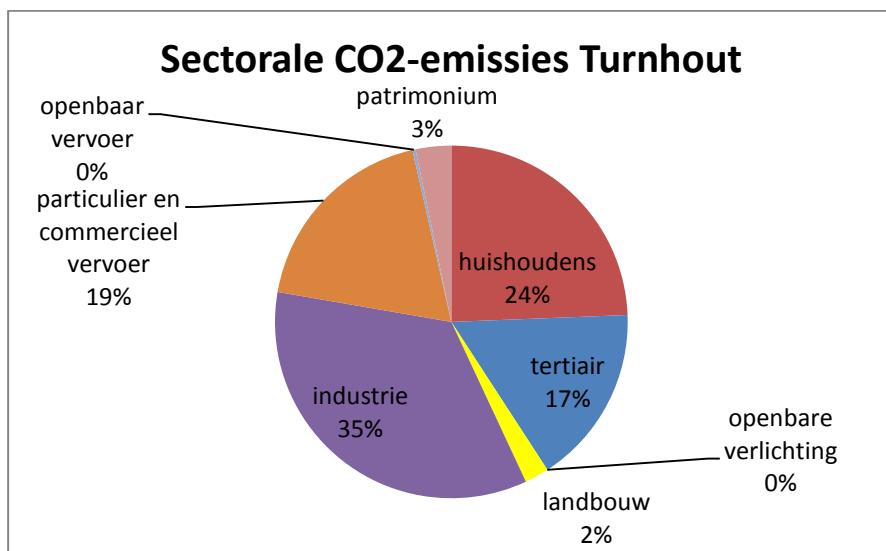
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Patrimonium	4.448.671,32	3.313.440,69	3.589.386,41	4.237.541,00	8.219.353,00	10.690.460,00	4.529.044,00	2.208.790,00	2.220.638,00
Gemeentelijke vloot	1.068.290,78	1.473.127,38	781.284,96	946.571,00	500.548,00	391.063,00	410.616,00	511.129,00	321.651,00
Openbare verlichting	462.486,03	1.140.835,99	778.300,15	1.076.516,82	878.250,00	619.250,00	669.250,00	741.250,00	541.250,00
Wonen	554.320,14	71.253,46	44.074,42	65.000,00	68.100,00	68.109,00	18.119,00	18.128,00	18.137,00
Mobiliteit	3.647.209,03	5.091.184,15	3.459.245,60	4.622.301,00	2.997.839,00	2.521.009,00	4.629.009,00	4.618.009,00	3.784.009,00
Andere	135.55,41	281.668,29	331.972,81	499.826,00	421.703,00	332.373,00	275.750,00	267.750,00	263.750,00

II SITUATIE EN UITDAGINGEN

1 Situatie (Nulmeting)

Om doelstellingen voor CO₂-reductie te kunnen formuleren en de effecten van het klimaatbeleid te kunnen opvolgen, is inzicht nodig in de grootte en bronnen van de huidige CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Daarvoor is een gemeentelijke emissie-inventaris opgemaakt. De emissie-inventaris geeft voor elke sector zijn aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het gehanteerde referentiejaar is 2011. De inventaris werd uitgevoerd met behulp van de generieke tool die VITO ontwikkelde in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid, aangevuld met gemeentespecifieke data.

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 239.798 ton CO₂ werd uitgestoten.

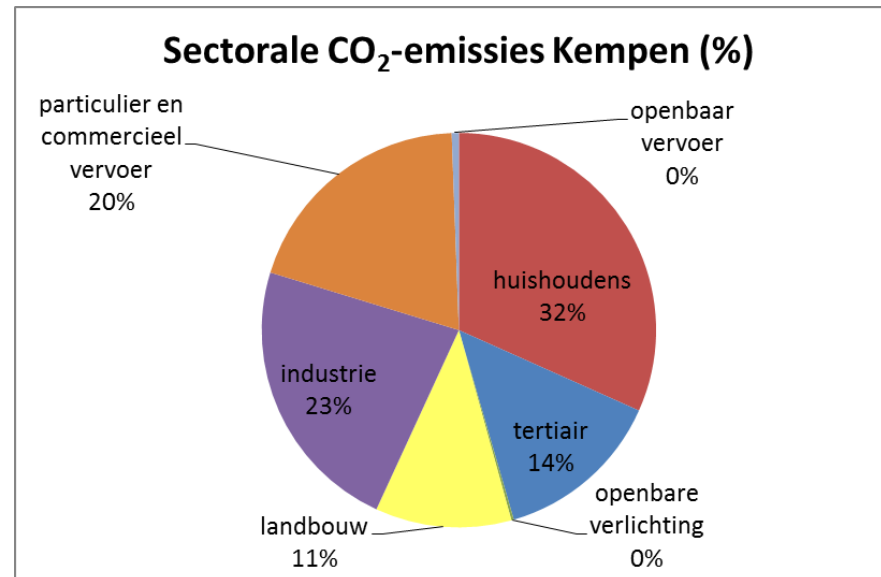

Figuur 1: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor grondgebied Turnhout (2011)

In deze nulmeting wordt geen rekening gehouden met de uitstoot op autosnelwegen. Ook de emissies van de veeteelt is niet mee opgenomen. Industrie is verantwoordelijk voor 35% van de CO₂-uitstoot in de gemeente. De woningen nemen 24% van de gemeentelijke CO₂-uitstoot voor hun rekening. De tertiaire

sector (kantoren, handelszaken, horeca, zorgsector...) is goed voor 17% van de CO₂-uitstoot. 19% is toe te wijzen aan het wegverkeer. Van de totale uitstoot door het wegverkeer is het openbaar vervoer voor 0,3% verantwoordelijk. De landbouw vertegenwoordigt 2%.

Indien we de gemeente vergelijken met een gemiddelde Kempische gemeente dan valt het grote aandeel van industrie en de tertiaire sector in de CO₂-uitstoot in Turnhout op.

Figuur 2: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor een gemiddelde Kempense gemeente

2 Uitdagingen

Uit de emissie-inventaris kunnen we afleiden op welke terreinen het klimaatbeleid best kan inzetten. De gemeente wil met haar klimaatbeleid volgende uitdagingen aangaan.

De gemeentelijke werking energiezuiniger maken

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 3 % in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming, werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark en openbare verlichting. Bij elk van deze

energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel. Bovendien kan de gemeente haar voorbeeldfunctie hier uitspelen.

Benutten van het besparingspotentieel van woningen en gebouwen

De huishoudens dragen in Turnhout voor 24% bij aan de totale CO₂-uitstoot

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, Ook het kantorenbestand in de gemeente is relatief oud. Het besparingspotentieel in gebouwen is dus nog groot. Via sensibilisatie van deze doelgroepen en de organisatie van samenaankopen en infomomenten kan al een eerste stap gezet worden in het verlagen van de uitstoot bij deze doelgroepen.

Minder gemotoriseerd verkeer is minder files en CO₂

Verkeer draagt met 19% aanzienlijk bij tot de uitstoot van CO₂ in de gemeente. De uitdaging is om voor personenvervoer het aantal verplaatsingen te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te verhogen.

Optimaal benutten van productiepotentieel hernieuwbare energie

De hernieuwbare energieproductie is de laatste jaren in stijgende lijn, maar blijft al bij al nog zeer bescheiden.

Het potentieel is echter groot. De productie van hernieuwbare energie (zonne- en windenergie en waterkracht) stoot zo goed als geen CO₂ uit. Andere vormen zoals energie uit biomassa, warmtekrachtkoppeling of diepe geothermie stoten minder CO₂ uit dan fossiele bronnen. Door in te zetten op de productie van hernieuwbare energie neemt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af.

Verduurzamen van bedrijven op het gemeentelijk grondgebied

Bedrijven zijn goed voor 35% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. Bedrijfsleiders bewust maken van uitdagingen en kansen, goede praktijken aanreiken en netwerkmomenten faciliteren zijn taken die het gemeentebestuur op zich kan nemen met IOK als actor.

Verhogen van het maatschappelijk bewustzijn en een effectieve verandering van gedrag

Het klimaatbewustzijn van de burgers, de bedrijven en de organisaties actief op het grondgebied van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen. Toch is er voor bepaalde doelgroepen in de maatschappij nog te weinig informatie beschikbaar en ligt er nog een grote uitdaging in het creëren van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

3 Verwachte CO₂-besparingen

De hieronder beschreven besparingen werden berekend op basis van de door VITO (in opdracht van LNE) ontwikkelde 'maatregelentool' (zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>). De besparingen zijn berekend t.o.v. het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. Het BAU ('business as usual') scenario geeft een inschatting van het energieverbruik en de gerelateerde CO₂-emissies voor 2020, indien geen bijkomende acties door de lokale overheden worden genomen. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties en beslist Europees beleid.

3.1 Gemeente als organisatie

De gemeente zal gedurende de planperiode (2011 tot en met 2020) investeren in haar patrimonium, gemeentelijke vloot en openbare verlichting opdat deze energiezuiniger worden. Hierdoor zal ze 1565 ton CO₂ besparen

3.2 Wonen

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om haar bevolking aan te zetten om energiezuiniger te wonen en bouwen. Door deze acties zullen naar schatting 20% van de huishoudens (i.e. 3935 huishoudens):

Dakisolatie plaatsen: 3.527 ton CO₂-reductie

Muurisolatie plaatsen: 3.717 ton CO₂-reductie

Betere beglazing plaatsen: 2.366 ton CO₂-reductie

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 9.610 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de inwoners. Hierdoor zal 5% of 3.164 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Wonen wordt daarmee geraamd op 12.774 ton of 20% t.o.v. het BAU-scenario

3.3 Mobiliteit

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie acties en infrastructuurwijzigingen opdat haar inwoners zich op een meer duurzame manier zullen verplaatsen en dit volgens het STOP-principe. Door deze mentaliteitswijziging kan ervoor gezorgd worden dat 5% van de kilometers

die in 2011 met personenwagens werden gereden, tegen 2020 worden vervangen door fiets of te voet. Hierdoor zal een CO₂-reductie van 1.776 ton gerealiseerd kunnen worden. Verder CO₂-reductie is mogelijk door meer en efficiëntere inzet van openbaar vervoer, technologische vernieuwingen in het wagenpark en overstap naar alternatieve brandstoffen. Hierdoor zal 10% of 4589 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Mobiliteit wordt daarmee geraamd op 6.365 ton of 15% t.o.v. het BAU-scenario

3.4 Tertiaire sector

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de tertiaire sector aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium energiezuiniger te maken. Door deze acties zal naar schatting in 5% van de oppervlakte gebouwen maatregelen uitgevoerd worden. Voorbeelden van deze maatregelen zijn onder andere isoleren, plaatsen van zonwerende beglazing, mechanische ventilatie of natuurlijke ventilatie, condenserende ketel, compressiekoelmachine en ventilo-convectoren voor verwarming en koeling, energiezuinige verlichting met aanwezigheidsdetectie en daglichtsturing:

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 884 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de gebruikers van deze gebouwen. Hierdoor zal 5% of 1.896 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de Tertiaire sector wordt aldus geraamd op 2.780 ton of 7% t.o.v. het BAU-scenario.

3.5 Industrie

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de industrie aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken.

De verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 8.315 ton CO₂.

3.6 Landbouw

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de landbouwers aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. De

verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 531 ton CO₂.

3.7 Hernieuwbare energie

Daarnaast zal de gemeente, samen met haar partners, het gebruik van hernieuwbare energie promoten (bv. het plaatsen van PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, windmolens, gebruik van warmte uit diepe geothermie en biomassa) waardoor de CO₂-uitstoot verder daalt. Voor het volledige grondgebied van de gemeente zou hierdoor de CO₂-uitstoot verder met 15.630 ton kunnen dalen.

3.8 Totaal

Al deze maatregelen samen zullen 47.960 ton CO₂-reductie realiseren. Dit komt overeen met 20% reductie ten opzichte van het referentiejaar 2011.

4 Opvolging

Om de uitvoering van de geplande acties en maatregelen, de reductie van de CO₂-uitstoot en het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen op te volgen, wordt er monitoring en rapportage voorzien.

In het kader van het Burgemeestersconvenant wordt er op regelmatige basis teruggekoppeld over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Jaar	Soort rapport
2016	Voortgangsrapport
2018	Implementatierapport
2020	Voortgangsrapport
2022	Implementatierapport

Een voortgangsrapport bevat een kwalitatieve opvolging van acties. Een implementatierapport bevat gekwantificeerde informatie over de genomen maatregelen, de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot en een analyse van de implementatie van het klimaatbeleidsplan met aanvullende maatregelen die genomen moeten worden, indien nodig.

III GEMEENTE ALS ORGANISATIE

1 Inleiding

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 1,85 % in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming, werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark en openbare verlichting. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

2 Actuele toestand

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Energie-efficiënte maatregelen uitvoeren in het eigen gebouwenpatrimonium
- Energieboekhouding bijhouden van de eigen gemeentelijke gebouwen;
- Dienstfietsen ter beschikking stellen van het personeel;
- Fietsvergoeding voor het personeel;

...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij gemeentelijke gebouwen;
- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij het gemeentelijk wagenpark;
- minstens 20 % reductie van de CO₂-uitstoot bij openbare verlichting.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Elektriciteitsverbruik gemeentelijke gebouwen (per gezin)
- Elektriciteitsverbruik OV (per km openbare weg)
- Aardgasverbruik (+stookolie) gemeentelijk patrimonium (per gezin)
- Brandstofverbruik eigen vloot (per gezin)

5 Actieplan

5.1 Gemeentelijke gebouwen

Verlagen van energieverbruik in gemeentelijke gebouwen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
1.	Opmaak van energiezorgplannen voor het gemeentelijke patrimonium op basis van gekende verbruiken en audits; Voor de Wollewei en het speelkaartenmuseum is de aanvraag voor een energiezorgplan ingediend	Facility Management	Eandis	Aanleveren gegevens en opvolgen opmaak plan.	Tegen 2016
2.	Uitvoering van energiezorgplannen, beginnend met de meest kostenefficiënte ingrepen. Ingerepen gebeuren steeds maximaal in functie van het stapsgewijs bereiken van een energiezuinig gebouw;	Facility Management	Eandis, Kamp C	Initiatiefnemer	Vanaf 2016
3.	Onderzoek naar haalbaarheid om gemeentegebouwen door een ESCO via een energieprestatiecontract te renoveren	Facility Management		Initiatiefnemer	2014-2020
4.	Onderzoek naar realiseren van BEN nieuwe gemeentelijke gebouwen om zo in te spelen op het Europese energiebeleid	Facility Management	Eandis, Kamp C	Initiatiefnemer	2014-2020
5.	Bij de geplande renovatieprojecten wordt gestreefd naar het energiezuinigste concept, met het economisch optimum als norm	Facility Management	Eandis	Initiatiefnemer	2014-2020
6.	Afstelling van verwarmings- en verluchtingssystemen controleren en bijstellen in reeds gerenoveerde gebouwen	Facility Management		Initiatiefnemer	2011-2020
7.	Het energieverbruik verlagen door het aanpassen van de verlichting (relighting). Dit werd reeds uitgevoerd bij de stedelijke Handelsschool, de stedelijke Basisschool en de sporthal.	Facility Management	Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
8.	Plaatsen van bewegingssensoren voor verlichting in nieuwe gebouwen;	Facility Management	Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
9.	Onderzoek naar het aanstellen van een energieverantwoordelijke per gebouw die het energieverbruik opvolgt en andere gebruikers sensibiliseert.	Facility Management		Initiatiefnemer	Vanaf 2014
10.	Het energieverbruik verlagen door integratie van REG bij de gebruikers van de gebouwen	Facility Management, Milieudienst	IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
11.	Gemeentegebouwen verwarmen op iets lagere temperatuur. Dit wordt reeds toegepast voor het stadskantoor.	Facility Management		Initiatiefnemer	2011-2020
12.	Energieverbruiken van de gemeentelijke gebouwen gebruiken als sensibilisatiemateriaal	Facility Management		Initiatiefnemer	2014-2020
13.	Verenigingen die gebruik maken van gemeentegebouwen sensibiliseren over hun	Facility Management		Initiatiefnemer	2014-2020

	energieverbruik en de kost eventueel doorrekenen				
14.	Het maximaal clusteren van stadsdiensten en het afstoten van energieverslindende stadsgebouwen (stadhuis, conciërgegebouwen, academies)	Facility Management		Initiatiefnemer	2011-2020

5.2 Gemeentelijke vloot en mobiliteit

Duurzaam woon-werk verkeer aanmoedigen door sensibilisatie en financiële compensatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
15.	Opstellen van een mobiscan; dit is reeds gebeurd	Milieudienst	Provinciaal mobiliteitssteunpunt	Initiatiefnemer	2014
16.	Stimuleren van het gebruik van de fiets (fietsvergoeding);	Personeelsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
17.	Organisatie van samenaankoop (elektrische) fietsen voor het stadspersoneel;	Personeelsdienst, Milieudienst, Dienst mobiliteit	Eandis	Initiatiefnemer	2015-2020
18.	Voldoende veilige fietsenstallingen voorzien voor het personeel waar mogelijk;	Facility Management		Initiatiefnemer	2014-2020
19.	Terugbetaling woon-werkverkeer met het openbaar vervoer; Het derdebetalerssysteem wordt reeds toegepast.	Personeelsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
20.	Organiseren van acties zoals Autoluwe werkdag, Car Free Day, Mijn Korte Ritten ...	Milieudienst, Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020

Duurzame dienstverplaatsingen aanmoedigen door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
21.	Stimuleren van het gebruik van de fiets voor korte dienstverplaatsingen;	Duurzaamheidsambtenaar		Initiatiefnemer	2015-2020
22.	Stimuleren van carpoolen naar vergaderingen	Duurzaamheidsambtenaar		Initiatiefnemer	2015-2020
23.	Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer voor verre verplaatsingen (vergaderingen, congres, studiedag,...);	Personeelsdienst		Initiatiefnemer	2014-2020
24.	Aanbieden van (opfris)cursus ecodiving aan chauffeurspersoneelsleden;	Duurzaamheidsambtenaar		Initiatiefnemer	2015-2020
25.	Opzetten van systeem voor periodieke bandenspanningscontrole.	Duurzaamheidsambtenaar, Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Duurzame dienstverplaatsingen door investeringen in alternatieve vervoerswijzen en de vloot

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
26.	Aankoop van elektrische fietsen, bakfietsen en elektrische scooters voor dienstverplaatsingen;	Milieudienst, Mobiliteitsdienst	Eandis	Initiatiefnemer	2015
27.	Aanbieden bluebikeritten voor personeel en bezoekers van de stad om bestemmingen te bereiken die wat verder van het station liggen	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015-2020
28.	Onderzoeken of dienstwagens buiten de uren ter ter beschikking gesteld als deelwagen;	Milieudienst, Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015-2020
29.	Gebruik maken van een autodeelsysteem in plaats van de aankoop van een aparte dienstwagen; De stad Turnhout heeft reeds een overeenkomst met Cambio.	Mobiliteitsdienst	Cambio	Initiatiefnemer	2014-2020
30.	Onderzoek naar de mogelijkheid van het gebruik van alternatieve brandstoffen in de gemeentelijke vloot;	Technische dienst	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
31.	Opmaken van een quick fleetplan;	Eandis	Eandis	Aanleveren gegevens en opvolgen opmaak plan.	Vanaf 2015
32.	Oude voertuigen vervangen door nieuwe energiezuinige exemplaren;	Technische dienst	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2014
33.	Deelnemen aan proefproject elektrische wagens;	Milieudienst	Eandis	Initiatiefnemer	2012
34.	Aankoop van elektrische en hybride voertuigen	Facility Management, Milieudienst	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
35.	Bij aankoop van elektrische wagens, deze ook op groene stroom laten rijden;	Facility Management, Milieudienst	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
36.	Bij aankoop van milieuvriendelijke wagens deze herkenbaar maken.	Facility Management, Milieudienst	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015

5.3 Hernieuwbare energie

De gemeente investeert in hernieuwbare energiebronnen voor het eigen patrimonium

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
37.	Aankoop van 100% groene stroom voor de gemeentelijke gebouwen;	Milieudienst, Facility Management	Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
38.	Uitvoeren van zonne-audits voor de eigen gebouwen;	Eandis	Eandis	Opvolgen van de audit	Vanaf 2015
39.	Onderzoeken waar investeren in zonnepanelen en zonneboilers op de eigen gebouwen (stadsbedrijven) mogelijk is; dit is reeds gebeurd voor de stedelijke handelsschool	Facility Management	Eandis	Initiatiefnemer	2015-2020
40.	Onderzoeken naar mogelijk gebruik van warmte van diepe geothermie in gemeentelijke gebouwen.	Ruimtelijke ordening, Projectmanagement, Patrimonium, Milieudienst	VITO	Initiatiefnemer	Vanaf 2014
41.	Onderzoek naar de mogelijkheid om als gemeente te investeren in windenergie Opmaak windplan	Ruimtelijke ordening, milieudienst, Projectmanagement		Initiatiefnemer	2014-2020 2014-2015

5.4 Openbare verlichting lokale overheid

Invoeren van energiezuinige openbare verlichting

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
42.	Uitvoeren van quickscan;	Eandis Wegen en Groen	Eandis	Opvolgen van de opmaak van de scan	Juni 2014
43.	Opmaak van een masterplan openbare verlichting;	Eandis Wegen en Groen	Eandis	Opvolgen opmaak masterplan	2014-2015
44.	Investering in energiezuinige openbare verlichting;	Wegen en Groen	Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
45.	Mogelijkheid van terugschakelen verlichting 's nachts onderzoeken;	Wegen en Groen	Eandis	Initiatiefnemer	2015-2016
46.	Organisatie van de Nacht van de Duisternis of Earth Hour;	Milieudienst	Natuurpunt, Sterrenkijk-vereniging Andromeda	Initiatiefnemer	2011-2020

47.	Bij nieuwe ontwikkelingen onderzoeken of er niet te veel openbare verlichting wordt geplaatst;	Wegen en Groen		Initiatiefnemer	2014-2020
-----	--	----------------	--	-----------------	-----------

5.5 Energiezuinige overheidsaankopen

Creëren van draagvlak voor energiezuinige overheidsaankopen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
48.	Afbouwen van het gebruik van persoonlijke printers, stimuleren van het gebruik van de multifunctionals aanwezig op elke verdieping	Managementteam, Milieudienst, ICT		Initiatiefnemer	2014-2020
49.	Papierloos werken: voorkomen van het overmatig afdrukken op papier	Managementteam, Facility Management		Initiatiefnemer	2014-2020
50.	Bestekken laten screenen op duurzaamheid;	Facility Management, Milieudienst	VVSG, BBL	Initiatiefnemer	2011-2020

Aankoop van energiezuinige toestellen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
51.	Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten voor gemeentelijke (kantoor)gebouwen	Facility Management		Initiatiefnemer	2011-2020
52.	Aankoop van energiezuinige IT voor gemeentelijke gebouwen	Facility Management, ICT		Initiatiefnemer	2011-2020
53.	Aankoop van energiezuinige feestverlichting;	Milieudienst, Lokale Economie, wegen en Groen	Eandis	Initiatiefnemer	2011-2014

Organiseren van klimaatvriendelijke activiteiten

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
54.	Opmaak van actieplan om bij gemeentelijke evenementen en activiteiten aandacht te hebben voor klimaataspecten (mobiliteit, catering, ...)	Duurzaamheidsambtenaar en dienst toerisme en evenementen		Initiatiefnemer	Vanaf 2015

IV WONEN

1 Inleiding

De gemeente kiest voluit voor duurzaam bouwen, niet alleen voor haar eigen patrimonium. De gemeente wenst via sensibilisatie en het faciliteren van duurzame (ver)bouwen de huishoudelijke gebouwen te verduurzamen.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende principes, met steeds het economisch optimum als norm:

Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.

Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt, en hoe meer natuur behouden blijft.

Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand en het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.

Rationeel energiegebruik. Zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Essentiële voorwaarden hiervoor zijn: compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie, ...

Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.

Een goede waterhuishouding.

...

2 Actuele toestand

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen (Energie Infotoer i.s.m. IOK);

Stimuleren van energiebesparende maatregelen via het organiseren van samenaankopen (i.s.m. IOK en de provincie Antwerpen);

Bekendmaken van de energiescans via de Energiesnoeiers,

Doelgroepenwerking OCMW;

Ecolening voor energiebesparende maatregelen;

Bekend maken van het aanbod aan premies vanuit Eandis en Vlaamse overheid;

Bekendmaken van het gratis bouwadvies Kamp C;

Uitwerken van acties in samenwerking met de stadsregio;

Samenwerken met sociale huisvestingsmaatschappijen en sociaal verhuurkantoren;

...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van woningen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

Totaal energieverbruik sector wonen

Totale CO₂-uitstoot sector wonen

Gemiddeld energieverbruik (per gezin)

Aantal zonneboilers (per gezin)

Aantal warmteboilers (per gezin)

Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters elektriciteit

Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters aardgas

Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten elektriciteit (LAC-dossiers)

Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten aardgas (LAC-dossiers)

Gemiddeld kengetal van EPC voor bestaande residentiële gebouwen

Gemiddeld E-peil van nieuwbouwwoning

5 Actieplan

5.1 Particuliere woningen

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
55.	Organisatie van samenaankopen (hernieuwbare energie, isolatie, energiezuinige toestellen, condensatieketels, groene energie, ...);	IOK, Provincie Antwerpen	IOK, Provincie Antwerpen Stadsregio Turnhout	Mee ondersteunen van de samenaankopen	2011-2020
56.	Bestaande subsidies voor o.a. isolatie, ... kenbaar maken o.a. via het premieloket; met focus op de doelgroep	Dienst huisvesting	Eandis, Vlaamse overheid, IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
57.	Onderzoeken of premies Eandis rechtstreeks aan particulieren uitbetaald kunnen worden, stad fungeert als buffer;	Dienst overheid	Eandis, Vlaamse Overheid	Initiatiefnemer	2014-2020
58.	Organisatie van de jaarlijkse Energie Infotoer;	IOK	IOK, stadsregio Turnhout	Locatie voorzien	Jaarlijks
59.	Organiseren samenaankoop warmtescans van woningen	Milieudienst, Dienst huisvesting	IOK	Initiatiefnemer	2015-2020
60.	Promoten en versterken van de Vlaamse Energielening;	Dienst huisvesting, Milieudienst	stadsregio	Initiatiefnemer	2011-2020
61.	Promoten van gratis duurzaam bouwadvies;	Dienst huisvesting	Kamp C, stadsregio	Initiatiefnemer	2011-2020
62.	Het wooninfoloket verder uitbreiden en bekendmaken	Dienst huisvesting	stadsregio	Initiatiefnemer	2015-2020
63.	Promoten van de bouwteams;	Milieudienst	Dialogo, Provincie Antwerpen	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
64.	De stad realiseert voorbeeldprojecten – Villa bluts en buil	Dienst huisvesting	Stadsregio Turnhout, SHM	Initiatiefnemer	2011-2020
65.	Promoten van de gratis energiescans voor de sociale doelgroep;	Milieudienst, dienst huisvesting	Eandis, Web	Initiatiefnemer	2011-2020
66.	Organisatie van infomomenten voor bouwers, architecten, projectontwikkelaars mbt duurzaam bouwen en ontwikkelen.	Dienst huisvesting	Stadsregio, Turnhout, Kamp C, Confederatie bouw	Initiatiefnemer	2014-2020
67.	Promoten stedelijk wonen – organisatie woonbeurs	Dienst huisvesting	Stadsregio Turnhout	Initiatiefnemer	2015

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door investeringen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
68.	Onderzoek naar de mogelijkheid van introductie van warmtenetten in wijken; Heizijdse velden en stationsomgeving	Milieu, Patrimonium, Projectmanagement	Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2014
69.	Introductie van een proefproject rond slimme meters;(werd reeds uitgevoerd in de Parkwijk)	Milieudienst	EANDIS	Initiatiefnemer	2011-2014
70.	Zoeken naar mogelijke wijken voor en het effectief uitvoeren van een wijkrenovatie in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij;	IOK	IOK, Sociale huisvestingsmaatschappijen, Kamp C	Mee op zoek gaan naar wijken	Opstart in 2015
71.	Zoeken naar mogelijke wijken voor en het effectief uitvoeren van een wijkrenovatie met privé-eigenaars;	IOK	IOK, Kamp C, Thomas More	Mee op zoek gaan naar wijken	Opstart in 2015
72.	Mogelijkheid tot -uitvoeren van een gezamenlijke doorgedreven renovatie met eigenaars die hun woning tot een BEN woning willen renoveren.	IOK	IOK, Kamp C, Thomas More	Communicatie over het project	Opstart in 2015

Energiearmoede aanpakken

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
73.	Lanceren van een oproep naar vrijwilligers die energiemeesters willen worden;	IOK	IOK, huisvestingsmaatschappijen, SVK's, EANDIS, privéverhuurders, energiesnoeiërs	Communicatie over het project	Opstart in 2015
74.	Organiseren van een opleiding voor energiemeesters;	IOK	BBL, Kamp C	Communicatie over het project	Vanaf 2016
75.	Energiemeesters inschakelen voor renovatieprojecten;	IOK	IOK, huisvestingsmaatschappijen	Communicatie over het project	Vanaf 2016
76.	Energiemeesters bekend maken bij het brede publiek;	IOK	IOK, huisvestingsmaatschappijen, SVK's, EANDIS	Communicatie over het project	Vanaf 2016
77.	Kansarmen proberen toe te leiden naar samenaankopen;	OCMW, Dienst Huisvesting	OCMW, huisvestingsmaatschappijen	Initiatiefnemer	2011-2020

78.	Rollend fonds voor huishoudelectro opstarten voor kansarmengroepen	Milieudienst	OCMW, samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	2015-2020
79.	De V-test bekend maken bij kansarmen;	Milieudienst, dienst huisvesting	OCMW, huisvestings-maatschappijen	Initiatiefnemer	2011-2020
80.	Kansarmen proberen toe te leiden naar de Ecolening;	Milieudienst, dienst huisvesting	Stadsregio, OCMW, huisvestings-maatschappijen, Samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	2011-2020
81.	Organiseren van infosessies op maat van de doelgroep: villa Bluts en Buil, workshops rond klimaat;	Milieudienst, dienst welzijn	OCMW, stadsregio, Samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	2011-2020
82.	Organiseren van een vorming voor de maatschappelijk werkers om energiearmoede op te sporen en aan te pakken;	OCMW	OCMW, Welzijnszorg Kempen	Initiatiefnemer	2011-2020
83.	Deelname aan de energiejacht met workshops (via OCMW) voor de kansengroepen	Milieudienst	BBL	Initiatiefnemer	2011-2014
84.	Uitvoeren van sociaal dakisolatieproject samen met buurgemeenten.	Milieudienst, Dienst huisvesting	WEB, samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	2011-2020
85.	Sensibiliseren van eigenaars-verhuurders in verband met mogelijke premies en ingrepen aan huurwoningen;	Dienst huisvesting	Stadsregio, SVK	Initiatiefnemer	2011-2020
86.	Samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen sensibilisatieacties opzetten naar verhuurders.	OCMW, Dienst Huisvesting	Sociale Huisvestingsmaatschappijen, SVK	Initiatiefnemer	2011-2020

Normen voor duurzaam ruimtegebruik

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
87.	Implementatie van normen voor duurzaam ruimtegebruik (compacte bouwvormen, meervoudig ruimtegebruik, minimaliseren van de milieu-impact in alle fasen (ontwikkeling, bouw, wonen, afbraak)) – Heizijdse velden;	Projectmanagement, ruimtelijke ordening, milieu	IOK, VIBE (project binnen Lerend Netwerk)	Initiatiefnemer	2011-2020
88.	Bij nieuwbouw verplichten van ofwel groendak, zonnepanelen of regenwaterrecuperatie – premie voor groendaken – regenwater (implementatie van Vlaamse Reglementeringen (vb. Verordening hemelwater, verplicht hernieuwbare energie bij nieuwbouw)). Specifieke aandacht voor grote complexen, (semi)industriële daken, stimuleren van zinvol gebruik van daken (buitenruimte, openluchtactiviteiten, gestapeld bouwen,...)	Milieudienst, Ruimtelijke ordening	Vlaamse Overheid	Initiatiefnemer	2011-2020

89.	Faciliteren cohousingprojecten. Bekijken hoe mogelijkheden kunnen gecreëerd worden voor cohousing in verkavelingsplannen en –voorschriften. Project opgestart in de Slagmolenstraat (project van de Ark)	Ruimtelijke ordening, projectmanagement	Samenhuizen vzw, Stadsregio, De Ark	Initiatiefnemer	2014-2020
90.	Nagaan waar (ligging) en hoe (kwaliteitsnormen, oppervlaktenormen) het zinvol is om grote woningen op te splitsen in meerdere wooneenheden. Te combineren met kwaliteitsverbetering en behoud van kleine eengezinswoningen en voorkomen van ongewenste concentraties van kamerwoningen (zie ontwerpverordening woonkwaliteit) ;	Ruimtelijke ordening	Stadsregio	Initiatiefnemer	2011-2020
91.	Verdere verdichting stimuleren op juiste locaties (deelaspect actie 90) en nagaan hoe evenwicht kan gecreëerd worden tussen verdichting, omgevingskwaliteit en positieve relatie met de buurt.	Ruimtelijke ordening, projectmanagement		Initiatiefnemer	2014-2020
92.	Hanteren van normen voor energieprestaties van verkavelingen en gebouwen. De stad maakt een richtlijnenboek (protocol) of een RUP op dat projectontwikkelaars nu al verplicht om duurzame wijken en BEN-woningen te realiseren – project Heizijdse Velden Bepalen en vastleggen voor welke projecten en op welke schaal (woning, gebouw, verkaveling,...) de richtlijnen kunnen worden toegepast. (vb. verplichte collectieve verwarming in elk gebouw, voorziening van warmtenet in verkaveling)	Ruimtelijke ordening, projectmanagement, milieu	IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
93.	Voorkomen van bebouwing en activiteiten op ongewenste plaatsen: - zie artikel Leo Van den Broek : http://www.demorgen.be/opinie/ons-klimaat-is-een-zaak-van-schuldig-grondverzuim-a2139746/25blbz/ - doorwerken visie Noorderkempem (mobiliteitsstudie + ontwikkelingsassen bedrijvigheid + groene kamers) - ruimtelijke lasten bij verkavelingen gelijk trekken in heel de regio, woonbehoefte koppelen aan verdichtingsvisie voor woonkernen buiten stedelijk gebied - koppelen van verkavelingen aan duurzame mobiliteit. Enkel verkavelen als voldoende diensten en werkplekken veilig op fietsafstand aanwezig zijn en binnen het bestaande bereik van De Lijn. Indien deze voorwaarde niet is ingevuld : financiering van fietsroute naar woonkern, financieren van collectief vervoer, voorzien van ruimte voor diensten en werken in de verkaveling, ...)	Ruimtelijke ordening, projectmanagement		Initiatiefnemer	Vanaf 2015
94.	Creatie van groenblauwe netwerken in verstedelijkt gebied - stimuleren van waterinfiltratie (tegen verdroging in de zomer) - tegengaan van hitte-eilanden in stedelijk gebied (gezondheidseffecten!) - opvangen van wateroverlast bij stevige regenbuien	Ruimtelijke ordening, projectmanagement		Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Maatregelen in openbaar domein

95.	Vergroenen straten en pleinen door efficiëntere inplantingen	Wegen en Groen		Initiatiefnemer	2014-2020
96.	Inzetten op groen bij nieuwe projecten	Wegen en Groen		Initiatiefnemer	2014-2020

5.2 Hernieuwbare energie

Stimuleren van investeringen in hernieuwbare energie voor en door particulieren

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
97.	Onderzoeken naar de mogelijkheid van inplanting van een aantal windturbines.	Milieu, Ruimtelijke ordening	IOK	Initiatiefnemer	2014-2020
98.	Organiseren van infoavonden en samenaankoop over PV panelen;	IOK	IOK, Provincie Antwerpen	Voorzien van locatie	2014 (provincie)
99.	Onderzoeken en bekend maken van locaties voor proefproject geothermie;	VITO	VITO, IOK	Communicatie over het project	Vanaf 2015
100.	Organiseren van infoavonden over zonneboilers, warmtepompen, pelletkachels, ...	IOK	IOK	Voorzien van een locatie	Jaarlijks
101.	Organiseren van een samenaankoop zonneboiler, ...	IOK	IOK	Mee ondersteunen van de samenaankopen	Jaarlijks een nieuwe samenaankoop
102.	Onderzoek naar opmaak van warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	VITO	VITO, Eandis, IOK	Onderzoek mee opvolgen	2015
103.	Voorbeeldprojecten rond hernieuwbare energie in de kijker zetten;	Duurzaamheidsambtenaar	IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
104.	Onderzoeken van de mogelijkheid voor oprichting van een coöperatieve en effectieve oprichting ifv een concreet project;	Campina Energy	Campina Energy, IOK	Onderzoek mee opvolgen	Vanaf 2015
105.	Optimaliseren van houtwinning uit particuliere bossen met aandacht voor duurzaam bosbeheer.	Bosgroepen	IOK, Bosgroepen, provincie Antwerpen, FSC	Mee opvolgen	2011-2020

V MOBILITEIT

1 Inleiding

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Duurzame mobiliteit draagt naast de verminderde CO₂-uitstoot ook bij aan betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂,...), verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie wordt het STOP-principe toegepast. Hierbij wordt voorrang gegeven aan voetgangers (stappen), fietsers (trappen) en openbaar vervoer en wordt het autoverkeer (privé-vervoer) verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

2 Actuele toestand

Momenteel draagt verkeer bij tot 19% van de totale gemeentelijke CO₂-uitstoot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

Onderhouden en nieuw aanleggen van fietspaden;

Fietsknopennetwerk uitwerken;

Organiseren van STRAP-dag op school;

Organiseren van de actie Met Belgerinkel naar de Winkel;

Voorzien van randparkings om zo het aantal auto's in het centrum te verminderen;

...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

20% CO₂-reductie binnen sector mobiliteit

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

Totaal energieverbruik sector mobiliteit

Totale CO₂-uitstoot sector mobiliteit

Aantal voertuigkilometers (per km openbare weg)

Aantal kilometers personenwagens (per km openbare weg)

Aantal kilometers zware vrachtwagens (per km openbare weg)

Aantal kilometers personenwagens op niet-genummerde wegen

Aantal kilometers zware vrachtwagens op niet-genummerde wegen

Gereden buskilometers per gezin

Aantal verkeersongevallen

Aantal verkeersongevallen met fietsers

5 Actieplan

5.1 Particulier vervoer

Infrastructuur voor fietsers en voetgangers uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken

Door dergelijke veilige en comfortabele fietsinfrastructuur en voetpaden te voorzien wordt het fietsgebruik aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers, zeker voor korte verplaatsingen (uitbouw functioneel en recreatief fietsroute-netwerk, voorzien fietsenstallingen, bewegwijzering, fietsdoorsteken ('short-cuts')...). Een belangrijke maatregel met impact gezien het grote aandeel van korte verplaatsingen.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
106.	Mogelijkheid om met fiets naar grote evenementen te gaan voorzien en communiceren over bewaakte fietsenstallingen. Er worden afspraken gemaakt met organisatoren van grotere evenementen;	Toeristische dienst, dienst cultuur en milieudienst		Initiatiefnemer	2014-2020
107.	Voorzien bewaakte fietsenstallingen waar nodig;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
108.	Veilige fietspaden aanleggen;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
109.	Verder uitwerken van functioneel en recreatief fiets- en wandelroutenetwerk. Missing links die verbinding maken met lokale en bovenlokale fietsnetwerken worden opgespoord en aangelegd;	Provincie Antwerpen	Provincie Antwerpen	Mee opvolgen en communiceren over netwerk	2011-2020
110.	Aanleggen fiets-o-strades	Dienst mobiliteit	Provincie Antwerpen	Initiatiefnemer	2015-2020
111.	Herwaarden van trage wegen	Dienst mobiliteit	Trage wegen vzw	Initiatiefnemer	2011-2020
112.	Aanleggen van voetgangersdoorsteken en fietsdoorsteken die de 'doorwaadbaarheid' van kernen en woonwijken vergroot. Ook potentiële fietsdoorsteken van woonwijken naar het centrum worden gedetecteerd en aangelegd;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
113.	Voorzien van kwalitatieve bewegwijzering van fietsroutes, met aanduiding van aantal minuten tot bestemming;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015
114.	Voorzien van onderhoud van fietspaden;	Burgerlijk ingenieur		Initiatiefnemer	2011-2020
115.	Voorzien van voldoende, kwalitatieve fietsenstallingen op oordeelkundig gekozen plaatsen (bv. aan bushaltes en carpoolparkings);	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
116.	Fietsdiefstalpreventie;	Politiezone		Mee opvolgen en communiceren	2011-2020
117.	Invoeren van fietstraten	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015-2020
118.	Samenwerken met het Fietspunt;	Mobiliteitsdienst	Fietspunt	Initiatiefnemer	2011-2020

119.	Garanderen van een vlotte toegankelijkheid van het publiek domein voor fietsers en voetgangers;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
120.	Bij aanleg van nieuwe straten ervoor zorgen dat deze veilig en vlot toegankelijk zijn voor fietsers en voetgangers;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020

Stimuleren van duurzaam verplaatsingsgedrag door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
121.	De Burgemeester gaat op de fiets;	IOK	IOK	Participeren aan project	2015
122.	Promoten en stimuleren van fietspoolen;	Mobiliteitsdienst	Scholen	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
123.	Samenwerken met de cultuursector rond duurzame verplaatsing naar culturele activiteiten;	Cultuurdienst, Duurzaamheids-ambtenaar		Initiatiefnemer	Vanaf 2015
124.	Voorzien van bewegwijzering vanop de randparkings naar belangrijke plaatsen in de gemeente, met aanduiding in afstand in minuten (te voet en met de fiets);	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015
125.	Promoten van een autoluwe schooldag bij de scholen;	Dienst onderwijs, Mobiliteitsdienst	Mobiel 21	Initiatiefnemer	2011-2020
126.	Een project rond duurzaam naar school uitvoeren;	Dienst onderwijs, Mobiliteitsdienst, Duurzaamheids-ambtenaar		Initiatiefnemer	Vanaf 2015
127.	Scholen op educatief vlak ondersteunen: strapdag, Sam de verkeerssling;	Mobiliteitsdienst	Mobiel 21, Octopusplan	Initiatiefnemer	2011-2020
128.	De hinder door auto's aan scholen beperken, evt. door inzet wijkagent;	Dienst onderwijs, Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
129.	Een actie rond fietsen naar de winkel samen met de lokale handelaars uitwerken;;	Duurzaamheids-ambtenaar		Initiatiefnemer	Jaarlijks
130.	Bezoekers stadsdiensten aanmoedigen om met de fiets te komen	Milieudienst, Duurzaamheidsambtenaar		Initiatiefnemer	2011-2020
131.	Stimuleren van het gebruik van de elektrische fiets als alternatief voor de (2 ^{de}) wagen	Milieudienst		Initiatiefnemer	2014-2020
132.	Onderzoeken naar de mogelijke organisatie van een intergemeentelijke autoluwe zondag;	Duurzaamheids-ambtenaar	Mobiel 21	Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Aanmoedigen autodelen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
133.	Voorzien van standplaatsen voor auto's van autodelen.	Mobiliteitsdienst	Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2014-2015
134.	Organiseren van een infoavond over autodelen	Mobiliteitsdienst	Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2011-2020
135.	Voertuigen uit de gemeentelijke vloot ter beschikking stellen voor autodelen	Mobiliteitsdienst	Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2011-2020

Door communicatie, inrichting infrastructuur,... autodelen aanmoedigen, eigen wagen bezit kan dalen, waardoor het aantal autokilometers zal dalen.

Kwalitatief aanbod en efficiëntie openbaar vervoer versterken

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
136.	De infrastructuur rond bushaltes verbeteren (bv. fietsenstalling);	Mobiliteitsdienst	De Lijn	Initiatiefnemer	2011-2020
137.	Verder uitbaten van blue-bikes en fietslaadstations aan het station;	Fietspunt	NMBS, Fietspunt	Faciliteren	2011-2020
138.	Het gebruik van blue bikes promoten;	Fietspunt	Fietspunt	Mee communiceren	2011-2020
139.	Het aanbod, frequentie, doorstroming en comfort van het openbaar vervoer verbeteren.	De Lijn	De Lijn, NMBS, IOK	Opvolgen en bijsturen	2011-2020
140.	Uitbouw van snelle en hoogfrequente regionale openbaar vervoerlijnen, bijvoorbeeld tramlijn naar Antwerpen	De Lijn	De Lijn	Opvolgen en bijsturen	2014-2020
141.	Stimuleren treinverkeer voor goederentransport (bv. Door aanleg spoorterminal Veedijk)	Dienst mobiliteit		Initiatiefnemer	2015-2020

Milieuprestatie/technologie van de voertuigen van het openbaar vervoer verbeteren

142.	Inschakelen van elektrische, hybride, aardgas of waterstof pendelbussen	De Lijn	De Lijn	Opvolgen en bijsturen	2014-2020
------	---	---------	---------	-----------------------	-----------

CO₂-uitstoot van particulier verlagen door bij planning rekening te houden met mobiliteit.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
143.	Nieuwe functies zoveel mogelijk bereikbaar maken met het openbaar vervoer en fiets;	Mobiliteitsdienst	De Lijn	Initiatiefnemer	2011-2020
144.	Ruimte voor de integratie van alternatieve vervoerswijzen in het openbaar domein voorzien;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
145.	Autoluwe straten en wijken, of beperkt autotoegankelijkheid ten voordele van fietstoegankelijkheid;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
146.	Bij inplanning van grotere projecten moet ook het mobiliteitsaspect in rekening gebracht worden, hetzij door een mobiliteitstoets, hetzij door een mobiliteitseffectenrapport. Er wordt uitgegaan van het STOP-principe;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
147.	Realiseren van wegencategorisering;	Mobiliteitsdienst	AWV	Initiatiefnemer	2011-2020
148.	Garanderen van de doorstroming van doorgaand verkeer, waar nu files zijn;	Mobiliteitsdienst	AWV	Initiatiefnemer	2011-2020
149.	Inrichten van autovrije zones	Mobiliteitsdienst			
150.	Inrichten van één of meerdere zone 30.	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020

5.2 Andere mobiliteitsmaatregelen

Ruimtelijk-orderingsbeleid dat uitgaat van nabijheid

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
151.	Inplanting van attractiepolen nabij woonwijken en centra. Het STOP-principe toepassen bij locatie keuze van grote publiekstrekkers (winkels, sporthal, lokale bedrijvenzone, ...).	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020

Uitbouw parkeerbeleid dat uit gaat van het STOP-principe

Voorzien van parkings mag geen aanzuigeffect creëren voor nog meer auto's.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
152.	Uitwerken van een parkeermanagement: oordeelkundige keuze en inplanting van lang- en kortparkings;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2015
153.	Strengere parkeernormen hanteren;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
154.	Uitvoeren van een aangepaste tarifiering;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
155.	Inzetten op vlot bereikbare randparkings vanwaar een vlotte verbinding met openbaar vervoer is naar het centrum	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
156.	Voorzien van fiets- en voetgangersdoorsteken van randparkings naar het centrum met een kwalitatieve bewegwijzering van de fiets- en wandelroutes, met aanduiding van aantal minuten tot bestemming;	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2015
157.	Afweging maken van het aantal en de locatie van fiets- en autoparkings.	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020

Invoeren en optimaliseren van verkeersgeleiding-systemen

Intelligente Transport Systemen (trajectbewaking met automatische nummerplaatherkenning voor vrachtverkeer, gemiddelde snelheidsberekening, ...) kunnen ervoor zorgen dat op piekmomenten en bij incidenten het centrum niet dichtslibt.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
158.	Een intensiteit/capaciteits-verhouding en sturing van het verkeer invoeren;	AWV	AWV	Faciliteren	2011-2020
159.	Invoeren van een systeem waarbij intelligent wordt omgegaan met verkeerslichten, met een regeling voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer (groene golf of verlenggroen voor auto, vrachtwagen en/of bus);	AWV	AWV	Faciliteren	2011-2020
160.	Voorzien van minder hinder bij wegenwerken.	AWV	AWV	Faciliteren	2011-2020

Technische en planmatige ingrepen die het milieu en de veiligheid ten goede komen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
161.	Congestie- en ongeval gevoelige punten wegwerken;	AWV	AWV	Faciliteren	2011-2020
162.	Ruimtelijke planning en mobiliteitsplanning afstemmen;	Mobiliteitsdienst	IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
163.	Bij herinrichting van wegen de vervuiling voor/na evalueren	Mobiliteitsdienst	AWV	Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Regelgeving en handhaving: integreren van STOP-principes in het aanvullend verkeersreglement

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
164.	Een strikte handhaving naar foutparkeren en snelheid hanteren;	Politiezone	Politiezone	Faciliteren	2011-2020
165.	Onderzoek naar inrichten milieuzone, handhaven met camerabewaking	Mobiliteitsdienst		Initiatiefnemer	2011-2020
166.	Invoeren van een trajectcontrole voor doorgaand verkeer.	Politiezone	Politiezone	Faciliteren	2011-2020

Innovatieve oplossingen uitproberen en evalueren

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
167.	Organisatie van een citydepot voor distributie van goederen binnen het stadscentrum			Initiatiefnemer	Vanaf 2015
168.	De stad doet mee aan proeftuinen en pilootprojecten	Milieudienst	VITO	Initiatiefnemer	2011-2020

5.3 Intergemeentelijke acties

Kempens fietsplan

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing r
169.	Uitwerken en uitvoeren van Kempens fietsplan met aandacht voor woon-werkverkeer	IOK	IOK, Resoc Kempen, Provincie Antwerpen	Faciliteren	2014-2020

VI TERTIAIRE SECTOR

1 Inleiding

De tertiaire sector is een zeer brede en diverse sector. Hierin zitten onder andere volgende deelsectoren vervat:

Lokale handelaars

Horeca

Kantoorgebouwen

Scholen

...

Naast de specifieke acties op vlak van de verbetering van de gebouwschil zijn er verschillende acties uit te voeren typisch voor een bepaalde deelsector:

Duurzaam woon-werk of woon-school verkeer

Promoten van met de fiets/te voet naar de winkel

Verlagen van elektriciteitsfactuur door relighting

...

2 Actuele toestand

Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, ... Het gebouwenbestand in de gemeente is relatief oud en vele kantoren zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot.

Het meeste woon-werk/school verkeer wordt afgelegd met de auto. Hiervoor zijn tal van alternatieven aan te bieden. Inzetten op duurzame mobiliteit in deze sector resulteert niet alleen in een CO₂-reductie, maar zorgt bovendien voor een leefbaarder (handels)centrum.

3 Doelstelling

minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van tertiaire gebouwen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

Totaal energieverbruik tertiaire sector

Totale CO₂-uitstoot tertiaire sector

5 Actieplan

5.1 Tertiaire (niet gemeentelijke) gebouwen

Lokale handelaars en verenigingen stimuleren om te kiezen voor energiebesparing en –efficiëntie via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
170.	Aanmoedigen voor het ondertekenen van engagementsverklaring Kempen2020 ifv betrokkenheid verhogen;	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
171.	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Agentschap Ondernemen);	UNIZO	UNIZO, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
172.	Sensibilisatie om lichthinder te beperken;	UNIZO	UNIZO, handelsadviesraad	Mee communiceren	Vanaf 2015
173.	Acties van partners rond verlaging elektriciteitsverbruik bekend maken bij lokale handelaars;	UNIZO	Ag. Ondernemen, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	Vanaf 2015
174.	Aanpakken warmtegordijnen	UNIZO	UNIZO, handelsadviesraad	Mee communiceren	Vanaf 2015
175.	Stimulatie (passief)renovatie van kantoren via doorverwijzing naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
176.	Stimulatie renovatie in kantoren (na-isoleren, hoogrendementsglas,...) via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
177.	Stimulatie bouw van passieve of bijna energie neutrale kantoren via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
178.	Scholen energiezuiniger maken door scholen aan te moedigen om deel te nemen aan het duurzaamheidsconvenant	Duurzaamheids-ambtenaar	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2011-2020
179.	Organisaties samenbrengen in dezelfde lokalen zodat minder lokalen nodig zijn	Facility Management		Initiatiefnemer	Vanaf 2015

5.2 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar handelaars en verenigingen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
180.	Organisatie infoavonden rond de plaatsing van zonnepanelen;	IOK, UNIZO	IOK, UNIZO, VOKA	Voorzien van een locatie	2015-2020
181.	Organisatie infoavonden rond het gebruik van warmtekrachtkoppeling;	IOK, UNIZO	IOK, UNIZO, VOKA	Voorzien van een locatie	2015-2020
182.	Bekendmaking van geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
183.	Voorbeeldprojecten in de kijker zetten.	IOK	IOK, VOKA	Mee communiceren	2015-2020

Onderzoek naar en investeringen in hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
184.	Faciliteren van mogelijke inplanting nieuwe windturbines;	Dienst Ruimtelijke ordeningid	Ruimte Vlaanderen, IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
185.	Proefproject geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
186.	Onderzoek naar nieuwe locaties geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
187.	Opmaken warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	DNB, IOK	DNB, IOK	Faciliteren en mee opvolgen project	Vanaf 2015
188.	Onderzoek naar mogelijkheid oprichting van een coöperatieve rond hernieuwbare energie.	Campina Energy	Campina Energy	Faciliteren	Vanaf 2015

5.3 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
189.	Promotie autoluw woon-werkverkeer;	IOK	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
190.	Handelaars overtuigen van de voordelen van fietsende klanten;	Lokale Economie, Milieudienst		Initiatiefnemer	Vanaf 2015
191.	Handelaars betrekken bij het verbeteren van de fietsinfrastructuur.	Lokale Economie, Milieudienst		Initiatiefnemer	Vanaf 2015
192.	Promotie bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd;	Mobiliteit, Lokale Economie, Stadsregio Turnhout	LITC, VIM, VIL	Initiatiefnemer	Vanaf 2015

VII INDUSTRIE

1 Inleiding

Sectoren die niet onder het beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. Via Europa worden deze emissierechten opgevolgd. In de Kempen gaat dit over 20 bedrijven. In de gemeente Mol zijn er 2 ETS-bedrijven, nl. AGC Flat Glass Europe en VITO.

De Vlaamse Regering ontwikkelde in het verleden reeds een aantal instrumenten ter verbetering van het rationeel energiegebruik binnen de Vlaamse industrie: de artikelen 6.5.1-6.5.8 van het Energiebesluit (het vroegere besluit Energieplanning), de energieconsulenten voor bedrijven, het audit- en het benchmarkingconvenant, de ecologiepremie, groene waarborg, REG-premies, energiescan voor bedrijven, ...

Vanaf 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. De energiebeleidsovereenkomsten zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen ervan te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven). De overeenkomsten lopen van 2015-2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich o.a. om een energie-audit te laten uitvoeren en op basis hiervan een energieplan uit te werken, om jaarlijks verslag uit te brengen aan het Verificatiebureau, ... In ruil legt de Vlaamse overheid aan deze bedrijven geen bijkomende maatregelen op naar energie-efficiëntie of CO₂-reductie (bv. geen energie- of CO₂-taks betalen).

Voor bedrijven met primair verbruik < 0.1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet. Voor deze bedrijven (industrie, KMO's, handelaars,...) zal de gemeente acties opzetten. Zij kunnen hen aanmoedigen om de engagementsverklaring van Kempen2020 te ondertekenen.

2 Actuele toestand

Bedrijven zijn goed voor 35% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

Ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen;

Hanteren van duurzame inrichtingsprincipes in bestaande bedrijventerreinen;

Organiseren van netwerkmomenten voor bedrijfsleiders;

Promoten bedrijventerreinmanagement;

Verbeteren van bereikbaarheid van bedrijventerreinen (uniforme bewegwijzering);

...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

20% CO₂-reductie binnen sector industrie

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

Totaal energieverbruik sector industrie

Totale CO₂-uitstoot sector industrie

5 Actieplan

5.1 Gebouwen

Bedrijven stimuleren om te kiezen voor duurzame gebouwen en energiebesparing via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
193.	Onderzoek naar de mogelijke invoering van belasting op energieverbruik in plaats van op drijfkracht en zo een daling van energieverbruik stimuleren.	Financiële zaken		Initiatiefnemer	2014-2015
194.	Bedrijven stimuleren om engagementsverklaring Kempen2020 te ondertekenen;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
195.	Communicatie rond besparingsmogelijkheden en subsidies voor energiezuinige industriegebouwen;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
196.	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Ag. Ondernemen);	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
197.	Promotie gratis energiescan door deskundige voor KMO's (Ag. Ondernemen);	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
198.	Bedrijven stimuleren om energiebesparende maatregelen met korte terugverdientijden uit te voeren;	IOK BTM	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
199.	Promotie werking bedrijventerreinmanagers	IOK BTM	BTM IOK, VOKA	Mee communiceren	2011-2020
200.	Promotie duurzame oplossingen op bedrijventerreinen door samenwerking tussen bedrijven.	IOK BTM	IOK, Kamp C, VOKA, UNIZO, VITO	Mee communiceren	2011-2020

5.2 Processen

Bedrijven stimuleren om te kiezen voor duurzame processen via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
201.	Communicatie over best practice voorbeelden van energiezuinige bedrijfsvoering (productieprocessen);	IOK BTM	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
202.	Onderzoeken naar mogelijke efficiënte samenwerking rond energiestromen (warmte, koude, water)	IOK	IOK	Opvolgen van onderzoek	2014-2020

5.3 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar bedrijven

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
203.	Organisatie infoavonden rond de plaatsing van zonnepanelen voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
204.	Bedrijven stimuleren om 100% groene stroom aan te kopen;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	Vanaf 2015
205.	Ondersteunen organisatie samenaankoop groene stroom voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO, POM Antwerpen	Mee communiceren	Vanaf 2014
206.	Organisatie infoavonden rond het gebruik van warmtekrachtkoppeling voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA	Mee communiceren	Vanaf 2015
207.	Bekendmaking van geothermie bij bedrijfsleiders;	IOK BTM	VITO, IOK, VOKA	Mee communiceren	2014-2020
208.	Voorbeeldprojecten van bedrijven in de kijker zetten.	IOK BTM	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015

Onderzoek naar en investeringen in hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
209.	Faciliteren van mogelijke inplanting nieuwe windturbines;	Dienst Ruimtelijk Beleid	Ruimte Vlaanderen, IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
210.	Faciliteren proefproject geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
211.	Onderzoek naar nieuwe locaties geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
212.	Opmaken warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	Eandis, IOK	Eandis, IOK	Faciliteren en mee opvolgen project	Vanaf 2015
213.	Onderzoek en kansen vergisting biomassa van afvalstromen voedingsindustrie				
214.	Faciliteren onderzoek naar mogelijkheid oprichting van een coöperatieve rond hernieuwbare energie.	Campina Energy	Campina Energy	Faciliteren	Vanaf 2015

5.4 Duurzame bedrijventerreinen

Ruimtelijke planning van en investeringen in duurzame bedrijventerreinen

215.	Ontwikkeling van duurzame bedrijventerreinen		IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
216.	Toestaan gekoppeld en meerlagig bouwen in bestaande bedrijventerreinen	Ruimtelijke ordening	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
217.	Stimuleren of verplichten van gekoppeld en meerlagig bouwen in nieuwe ontwikkelingen van bedrijventerreinen;	Ruimtelijke ordening	IOK	Faciliteren en mee opvolgen project	Vanaf 2015
218.	Stimuleren of verplichten van bedrijven om dakoppervlakte nuttig aan te wenden voor zonnepanelen of groendaken	Ruimtelijke ordening	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015

5.5 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
219.	Promotie autoluw woon-werk verkeer;	Mobiliteitsdienst	DNB	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
220.	Bedrijven aanmoedigen om een bedrijfsvervoerplan op te stellen;	IOK BTM	IOK BTM	Faciliteren	Vanaf 2015
221.	Indienen van pendelfondsdossier door bedrijven promoten;	Provincie Antwerpen	Provincie Antwerpen, VOKA	Faciliteren	2011-2020
222.	Promotie bij bedrijven voor opmaak plan voor het verduurzamen van de vloot;	IOK BTM	IOK BTM, Provincie Antwerpen	Faciliteren	2015-2020
223.	Promotie bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd;	LITC, Mobiliteit, Stadsregio Turnhout	LITC, VIM, VIL	Faciliteren	2014-2020
224.	Stimulatie gebruik van groene voertuigen door bedrijven.	LITC	LITC, VIM, VIL	Faciliteren	2014-2020

Investerings in duurzame mobiliteit

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
225.	Voorzien van veilige fiets- en voetgangersverbindingen in (nieuwe) bedrijventerreinen.	Mobiliteitsdienst	IOK	Initiatiefnemer	2011-2020

VIII LANDBOUW

1 Inleiding

Ook de landbouwsector is verantwoordelijk voor broeikasgasemissies. In deze sector zijn er CO₂-emissies door het energieverbruik nodig voor de landbouwactiviteiten, maar daarnaast zijn er ook emissies van andere broeikasgassen zoals CH₄ en N₂O. Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel, de mestopslag en de bodem.

Binnen het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht de niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen van deze sector mee te nemen.

2 Actuele toestand

Voor landbouwbedrijven is de energiekost vaak een grote kost. De opportuniteiten voor emissiereductie moeten daarom gezocht worden in duurzame energieproductie. Voor de landbouw zijn WKK's en warmtepompen kostenefficiënte maatregelen, die op termijn een winstgevende maatregel zijn door het verlagen van de energiekost.

3 Doelstelling

De CO₂-uitstoot in de sector landbouw met 20% verlagen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

Totaal energieverbruik sector landbouw

Totale CO₂-uitstoot sector landbouw

5 Actieplan

Energieverbruik verminderen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
226.	Promoten van de brochure 'Landbouw, watt brengt het op?'	Vlaamse overheid, Boerenbond	Vlaamse overheid, Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
227.	Verminderen van het brandstofverbruik van machines en tractoren;	Hooibeekhoeve	Hooibeekhoeve	Faciliteren	2015-2020
228.	Uitvoeren energiescans in landbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond, DNB	Faciliteren	2015-2020
229.	Warmteverlies opsporen door uitvoering van thermische scans;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
230.	Uitwerken van een collectief warmteverbruik op landbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
231.	Relighting uitvoeren in landbouwbedrijven	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
232.	Haalbaarheid van halfgesloten kassen in de glastuinbouw onderzoeken;	Boerenbond	Boerenbond, DNB	Faciliteren	2014-2020
233.	Opvolgen van onderzoek van RMO's Milcobel (melkophaalvrachtwagens laten rijden uit biogas van bv. pocketvergisters).	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2014-2020

Hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
234.	PV-panelen plaatsen op landbouwbedrijven	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2011-2020
235.	Onderzoek naar mogelijke oprichting van coöperatieven of leasingformules zodat meer PV-panelen geplaatst kunnen worden op landbouwbedrijven (meer dan eigen verbruik);	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
236.	Geothermische energie (laag en hoogwaardig) gebruiken in glastuinbouw;	Boerenbond	Boerenbond, Dynak	Faciliteren	2014-2020
237.	Installatie van warmtepompen op landbouwbedrijven promoten;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
238.	Promoten van een WKK op landbouwbedrijven/ tuinbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
239.	Promoten van pocketvergisters op landbouwbedrijven.	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2014-2020

Inzet van streekproducten

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
240.	Promoten van streekproducten;	Rurant; Lokale Economie	Boerenbond, Rurant	Faciliteren	2011-2020
241.	Gebruik van streekproducten voor gemeentelijke activiteiten.	Dienst Toerisme en evenementen, Lokale Economie	Boerenbond, Rurant	Initiatiefnemer	2011-2020

IX PARTICIPATIE

1 Inleiding

Onder dit thema komen acties die mogelijk al aan bod zijn gekomen bij de inhoudelijke thema's. Hier wordt een globaal overzicht gegeven van de wijze waarop burgers en belanghebbenden betrokken worden.

Om de doelstelling van het Burgemeestersconvenant te behalen, hebben we meer nodig dan enkel technologische oplossingen. Bepaalde gewoonten en technologieën zijn diep ingebed in maatschappelijke structuren. De visie en strategie van het gemeentelijk klimaatbeleid moet bijgevolg gedragen worden door de maatschappij als zodanig en moet ook voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie in de ruimste zin is hiervoor essentieel. De gemeente zal hier actief rond werken.

De 4E-strategie ('exemplify, enable, engage, encourage') wordt als strategie gehanteerd om als overheid een succesvolle promotie in functie van gedragsverandering richting meer duurzame levensstijl te kunnen realiseren:

'Enable': het vergemakkelijken

Door barrières weg te nemen, informatie aan te reiken, faciliteiten en volwaardige alternatieven te voorzien, vaardigheden aan te leren, te trainen en aan te bieden. Hiermee begint alles: het heeft geen zin de bevolking te vragen om te veranderen als ze niet weet hoe, of, als ze weet hoe, dat wat nodig is niet beschikbaar is.

'Exemplify': de overhead neemt de leiding

Door naar goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering)

'Engage': realiseer betrokkenheid bij de doelgroepen

Informatie en korte, eenmalige campagnes leiden niet tot blijvende gedragswijziging. Het moet steeds een onderdeel zijn van een breder initiatief met burgerbetrokkenheid en -actie, samenwerking en overleg, persoonlijke contacten en enthousiasme, media campagnes/opiniemakers, netwerken

'Encourage': geef de juiste signalen

De overheid beschikt over verschillende instrumenten om gedragswijziging te stimuleren (of op te leggen): prijssignalen (premies, taxen), beloningen, erkenning en sociale druk, reglementering, geldboetes, straffen en handhaving

Alleen door op elk van de 4 E's in te zetten kan structurele gedragswijziging bereikt worden.

2 Actuele toestand

De gemeente betreft nu al verschillende stakeholders in haar beleid:

milieuraad;
onderwijssector;
werkgevers en werknemers;
ondernemers;
landbouwers;
verenigingen (sport, jeugd, natuur,...);

...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle samenwerkingen ook in de toekomst verderzetten.

De gemeente communiceert op dit moment via verschillende gemeentelijke media: gemeentelijk infoblad, digitale nieuwsbrief, website, sociale media en elektronische infoborden. De aanpak en communicatie wordt aangepast aan de doelgroep en het thema.

3 Doelstelling

Zorgen voor een zo breed mogelijk draagvlak voor het gemeentelijk klimaatbeleid;
Een zo groot mogelijk publiek binnen de verschillende doelgroepen trachten te bereiken;
(actieve) betrokkenheid bij de verschillende doelgroepen aanwakken.

4 Actieplan

Voor acties waarin de gemeente een voorbeeldrol opneemt wordt verwezen naar hoofdstuk II3.15.

Instrumenten die het gemeentebestuur inzet om rationeel energieverbruik bij de doelgroepen mogelijk te maken en te belonen of te sturen, werden opgenomen in voorgaande thematische actietabellen.

Regionale participatie

Opbouwen van een brede, regionale participatie aan Kempen2020, waarbij maximale, actieve betrokkenheid van stakeholders wordt beoogd via samenwerking en partnerschap.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
242.	'leitbild' voor de Kempen opmaken per thema (wonen, mobiliteit, lokale economie);	IOK	Voortrekkers onder de regionale stakeholders	Faciliteren	2015
243.	Ideeënbus lanceren op www.kempen2020.be en bekendmaken via gemeentelijke kanalen;	IOK	IOK	Mee communiceren	2015
244.	Engagementsverklaring voor bedrijven/organisaties: een actieve betrokkenheid van regionale stakeholders realiseren door het lanceren en promoten van een engagementsverklaring Kempen2020 en publieke bekendmaking ervan via www.kempen2020.be ;	IOK	Gemeentebesturen, DNB's, provincie Antwerpen, VITO	Mee communiceren	Vanaf 2014
245.	Lanceren, bekendmaken en up-to-date houden van een regionale projectwebsite www.kempen2020.be ;	IOK	Hoofdpartners streekproject	Mee communiceren	Vanaf 2014
246.	Leaflet over streekproject verspreiden onder potentiële stakeholders;	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2014
247.	Organisatie van een jaarlijks event voor partners en potentiële stakeholders rond het streekproject Kempen2020.	IOK	Hoofdpartners Kempen2020	Faciliteren	Jaarlijks (eerste keer 21/03/2014)

Interne participatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
248.	Organisatie van een (twee)jaarlijkse workshop rond lokaal energie- en klimaatbeleid;	IOK	IOK, Eandis	Participeren van verschillende diensten	2014-2020
249.	'crowd funding' onder personeel organiseren om klimaatvriendelijke maatregelen te financieren;	IOK	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
250.	Gemeentebestuur neemt de leiding door goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering);	Communicatiedienst Duurzaamheidsambtenaar		Initiatiefnemer	Vanaf 2015

251.	Communicatie (via gemeentelijke kanalen en www.kempen2020.be) van goede voorbeelden in de gemeente (vb. energiebesparing als gevolg van een renovatieproject wordt opgevolgd en gecommuniceerd).	Communicatiedienst Duurzaamheids-ambtenaar		Initiatiefnemer	Vanaf 2014
------	--	---	--	-----------------	------------

Externe participatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partners	Rol van de gemeente	Timing
252.	Opzetten van een coöperatieve met bewoners voor een HE project. De mogelijkheid onderzoeken voor het oprichten van een coöperatieve;	Campina Energy	IOK, Campina Energy	Faciliteren	Vanaf 2015
253.	Optimaliseren van de communicatie naar de verschillende doelgroepen, vb. door een vaste rubriek in het gemeentelijk infoblad, ...;	Communicatiedienst	IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
254.	Betrekken van stakeholders bij gemeentelijk beleid. De gemeente betreft de milieuraad en ander stakeholders, de milieuraad wordt gevraagd in het bijzonder oog te hebben voor kansen op vlak van CO ₂ -reductie in haar adviesverlening aan gemeentebestuur;	Milieudienst		Initiatiefnemer	Vanaf 2014
255.	Promoten van nieuwe (bottom-up) initiatieven. De gemeente faciliteert en promoot nieuwe initiatieven die vanuit burgers of verenigingen ontstaan (bv. Repaircafé's, ...);	Duurzaamheids-ambtenaar	Transitiegroep U-Turn Turnhout	Initiatiefnemer	Vanaf 2014
256.	Maatschappelijke betrokkenheid versterken via de organisatie van een unieke gespreksronde (klimaatcafés, eventueel binnen kader van open milieuraad) per sector rond het thema klimaat;	Duurzaamheids-ambtenaar	IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
257.	Actief deelnemen aan de sectorale klimaatwerkgroepen;	IOK	IOK	Afgevaardigde sturen	Vanaf 2015
258.	E-portemonnee opstarten (http://www.e-portemonnee.be/);	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
259.	Energiemeesternetwerk oprichten en blijvend ondersteunen;	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
260.	Sensibiliserende, lokale energietool lanceren, waarmee ieder gezin haar energieverbruik kan positioneren t.o.v. alle andere gezinnen in de gemeente .	Eandis	IOK, gemeenten	Mee communiceren	Vanaf 2016

X LIJST AFKORTINGEN

AWV

Agentschap Wegen en Verkeer

BBL

Bond Beter Leefmilieu

BEN

Bijna Energie Neutraal

BTM

Bedrijventerreinmanagement

CH₄

Methaan

CO₂

Koolstofdioxide

DNB

Distributienetbeheerder

DYNAK

Dynamisch Actieplan Kempen

energieK

Goedkope energielening Kempen

EPC

Energie Prestatiecertificaat

ETS

Emissions trading system

EU

Europese Unie

HE-project

Hernieuwbare energieproject

IOK

Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen

KMO

kleine of middelgrote onderneming

KWP

Kempens Woonplatform

LAC

Lokale Adviescommissie

LiTC

Logistiek Innovatie Trainingscentrum

MJP

Gemeentelijk Meerjarenplan (2014-2019)

N₂O

Lachgas

OV

Openbaar vervoer

OVAM

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

PJ

Pico Joule

POM

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij

PV-panelen

Fotovoltaïsche zonnepanelen

REG

Rationeel Energiegebruik

RESOC

Regionaal Sociaaleconomisch Overlegcomité

RMO

Rijdende melk ontvangst

RURANT

Platform voor rurale ontwikkeling in de provincie Antwerpen

STOP

Stappen, Trappen, Openbaar en collectief vervoer, Personenwagen

STRAP

Stappen en trappen

SVK

Sociaal verhuurkantoor

UNIZO

Unie van Zelfstandige Ondernemers

VIL

Vlaams Instituut voor de Logistiek

VIM

Vlaams Instituut voor Mobiliteit

VITO

Vlaamse Instelling Voor Technologisch Onderzoek

VOKA

Vlaams netwerk van ondernemingen

V-test

Vergelijkende test voor elektriciteit en aardgas

WKK

Warmtekrachtkoppeling